OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Ny pedagogik och digitalisering

EN LÄRANDE GEMENSKAP OCH SYNLIGGÖRANDE AV LÄRANDET

Maj-Len Engelholm

Inom utvecklingsområdet *En lärande gemenskap och synliggörande av lärandet* inom TOPP-kompetens 2.0 är strävan att stödja utbildningsanordnarna och deras personal i utvecklingen av verksamhetskulturen och synen på lärandet inom utbildningen.

Utvecklingsområdet innebär ett stöd i implementeringen av:

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014

Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014

Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2016

(Samma principer för utvecklingen av verksamhetskulturen och synen på lärandet ingår även i grunderna för läroplanen för gymnasiet.)

En lärande gemenskap

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 ställer krav på utvecklingen av verksamhetskulturen i skolorna i syfte att främja lärandet för alla i skolgemenskapen:

- *Skolan ska fungera som en lärande organisation som stödjer alla sina medlemmar i lärandet. --- Betydelsen av pedagogiskt och delat ledarskap betonas och ledarskapet inriktas framför allt på att trygga förutsättningarna för lärande. --- En lärande organisation ska skapa förutsättningar för medlemmarna att lära sig tillsammans och av varandra. Den ska också skapa förutsättningar för undersökande och experimenterande arbete och ge erfarenheter av att känna sig inspirerad och av att lyckas. En lärande organisation ska uppmuntra alla sina medlemmar att försöka och att lära sig också av misstag. Den ska ge medlemmarna lämpliga utmaningar och hjälpa dem att hitta och dra nytta av sina styrkor.*

Synliggörande av lärande

Grunderna för läroplanen har utarbetats utgående från en syn på lärandet där eleven har en aktiv roll:

- *Som medlemmar i gemenskapen kan eleverna skapa en positiv och realistisk bild av sig själva och utveckla sin naturliga vilja att experimentera och undersöka. --- Att utveckla färdigheter att lära sig är grunden för målinriktat och livslångt lärande. Därför ska eleven uppmuntras att reflektera över sina sätt att lära sig och att använda denna kunskap till att främja sitt lärande. En elev som är medveten om och tar ansvar för sin lärprocess lär sig att handla allt mer självständigt. Under lärprocessen utvecklas elevens förmåga att arbeta och tänka och eleven lär sig att förutse och planera olika faser i lärandet.*

Målsättning

- stödja implementeringen av en verksamhetskultur inom utbildning och småbarnspedagogik som bygger på en professionell samarbetskultur,
- ge pedagoger redskap att iaktta och analysera effekter av sin undervisning och verksamhet på barn och elevers lärande,
- bidra till att barnen och eleverna lär sig iaktta, reflektera över och planera för sitt lärande, lär sig av och med varandra, kan värdera sitt kunnande och sina färdigheter i relation till uppställda mål och har nyfikenhet, motivation och upplever lärandets glädje,
- ge ledare inom utbildning och småbarnspedagogik kunskaper om och redskap för att utveckla verksamhetskultur, en lärande gemenskap och arbetssätt i syfte att synliggöra lärande.

Målgruppen är bildningsdirektörer, undervisningschefer, rektorer, föreståndare inom småbarnspedagogik och förskoleverksamhet och pedagoger.

Referensgrupp

Referensgruppens medlemmar är (i alfabetisk ordning):

- Elisabet Backlund-Kärjenmäki, rektor för grundskolan årskurserna F-9, Vasa övningsskola
- Maj-Len Engelholm, undervisningsråd, Utbildningsstyrelsen (ordf.)
- Bob Karlsson, rektor, Raseborgs stad
- Charlotta Rehn, specialsakkunnig, Utbildningsstyrelsen
- Outi Saloranta-Eriksson, undervisningschef, Esbo stad
- Fredrik Sundell, rektor, Vasa stad
- Anders Vikström, direktör för den svenskspråkiga servicen, Vanda stad

Bakgrund

Bakgrunden till beskrivningen av målsättningarna och insatserna för utvecklingsområdet bygger närmast på

- på teorier om utvecklingen av en verksamhetskultur som främjar lärande
  - Helen Timperley
  - Andy Hargreave och Michael Fullan

- teorier om lärares undervisning och elevers lärande
  - John Hattie
  - Carol Dweck
  - Dylan Wiliam
  - James Nottingham

Verksamhetskulturer

(Hargreaves & Fullan 2016)

Individualism

- Den individualistiska – varje lärare sköter sitt

osäkerhet, isolering, brist på positiv respons

Samarbetskulturer

- samarbete i små grupper med egna särintressen
- samarbete genom påbud av t.ex. rektor, bildningschef
- lärare initierar och genomför själva förbättringar
- kluster, nätverk

Hargreaves och Fullan diskuterar professionell undervisning;

- att som lärare och kollegium ägna sig åt kontinuerligt lärande,
- återkoppling från kolleger,
- respekt för och engagemang i elever och deras lärande,
- att utnyttja forskningen som grund för undervisningen.

En **professionell samarbetskultur** karakteriseras av det som i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 beskrivs om utvecklingen av verksamhetskulturen: den blir

”synlig i de gemensamma förfaringssätten och i hur värdegrunden och helhetsundervisningen konkretiseras” och den präglas av ”en öppen, interaktiv diskussion där alla är delaktiga och där man uppskattar varandra och skapar förtroende för varandra”.

”En verksamhetskultur som stödjer lärande”

Professionellt kapital

Det råder bred enighet för närvarande att den viktigaste av alla faktorer inom skolan, som påverkar barnens lärande och prestationer, är läraren – inte standardkrav, bedömningar, resurser eller ens skolans ledning, utan kvaliteten på läraren.

(Hargreaves & Fullan, 2016)

John Hattie

Synligt lärande introducerades genom Hatties metastudie Visible Learning (2008). Den sammanställer 800 metastudier och utgör därmed det sammanställda resultatet av 15 års forskning

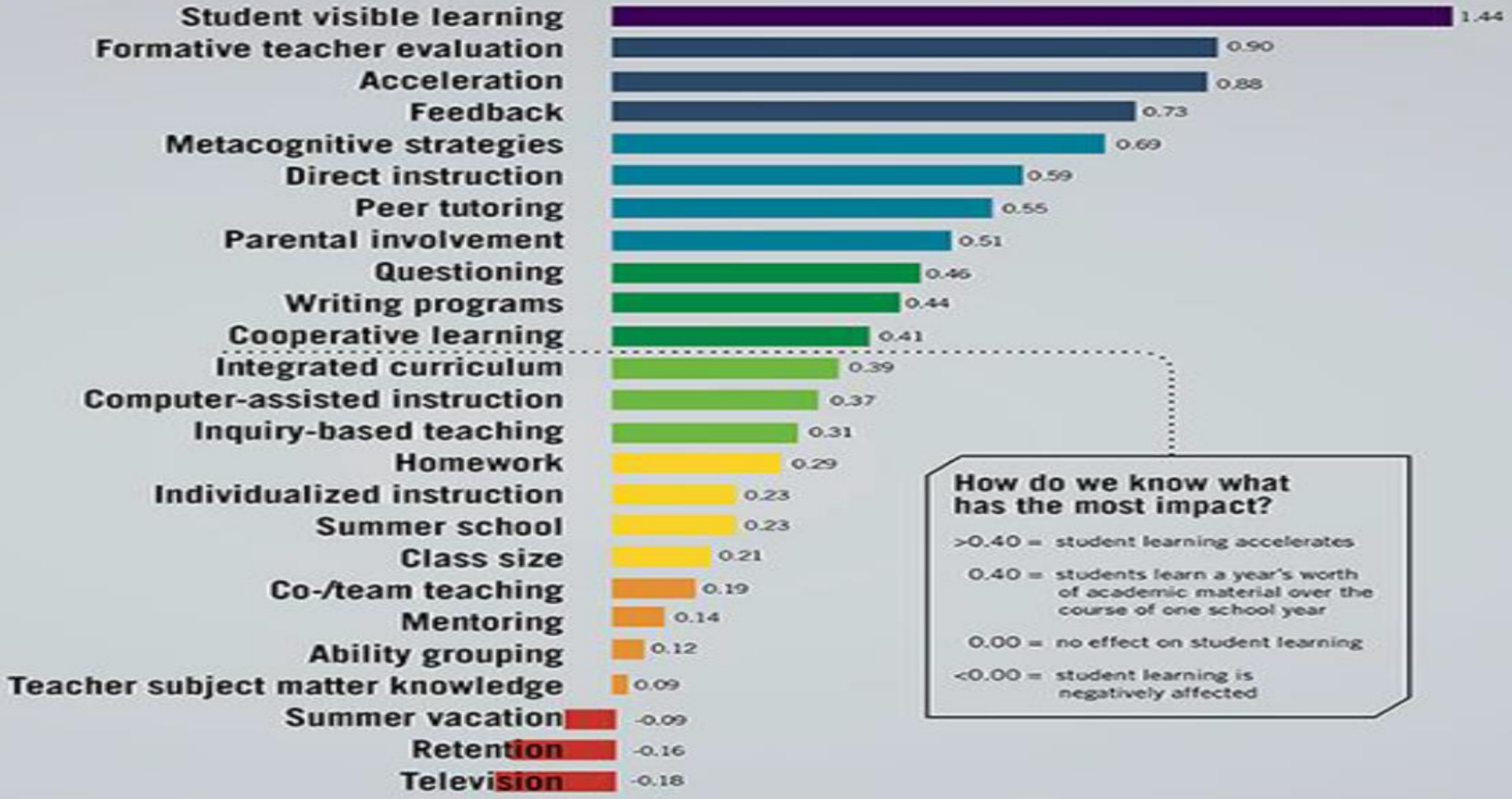
- täcker mer än 80 miljoner elever och kombinerar omkring 50 000 mindre studier
- en av de största undersökningarna i världen omkring vilka åtgärder som höjer elevprestationer i skolan.

Hattie jämförde effektstorleken hos många åtgärder som påverkar elevernas prestationer och påpekar att

- de flesta åtgärder i skolan har en effekt
- frågan är vilka strategier och pedagogiska innovationer som fungerar bäst, samt hur resurser och ansträngningar ska förläggas för att öka elevresultat.

What Works Best in Raising Student Achievement?

- Implementeringen av formativa arbetssätt och formativ bedömning ligger i fokus för utvecklingsområdet *En lärande gemenskap och synliggörande av lärandet:*

  - Det handlar inte om att införa en metod, utan om att utveckla ett förhållningssätt hos lärarna till att medvetet iaktta och synliggöra effekterna av sin undervisning och elevernas lärande och därigenom få redskap att utvärdera och utveckla sin undervisning och professionalitet.

Insatser

- Finlandssvensk utbildningskonferens 2017 med huvudföreläsningar samt parallellprogram som lyfte fram det synliga lärandet och formativa arbetssätt
- Finlandssvensk utbildningskonferens 2018 med James Nottingham som huvudföreläsare
- Ta fram stödmaterial för utvecklingsarbetet genom att samla goda modeller för lärande organisationer och formativa arbetssätt för synliggörande av lärande som skapas i enheter.
  - nationella svenskspråkiga nätverk är centrala i utvecklingsarbetet
- Skapa nätverk mellan enheter i Svenskfinland som aktivt arbetar med att utveckla lärande gemenskaper och synligt lärande
- Kartlägga förutsättningarna för att etablera samarbete med enheter i Norden för samarbete inom utvecklingsområdet

Finlandssvensk utbildningskonferens 2018
26 -27.9

James Nottingham

- är en av världens ledande föreläsare, pedagog samt författare till flera böcker om utmanande undervisning och uppmuntrande lärande,
- har ett nära samarbete med John Hattie,
- har arbetat som lärare och skolledare i Storbritannien, leder nu organisationen Challenging Learning som verkar i flera länder i Europa,
- ger konkreta exempel på hur forskningen kan omsättas och användas i praktiken för att få barn och elever att växa, bli engagerade och lyckas bättre.

Finlandssvensk utbildningskonferens 2018
26 - 27.9

på G18 och Utbildningsstyrelsen